

Del Servei d'Acolliment Lingüístic a la Gimcana de les Llengües

1. INTRODUCCIÓ

En aquest article es descriu, d'una banda, el canvi de configuració que ha viscut el Centre de Normalització Lingüística (CNL) de l'Hospitalet de Llobregat els darrers deu anys a causa de la segona gran onada migratòria de la ciutat i, de l'altra, la Gimcana de les Llengües de l'Hospitalet, nascuda arran de la diversitat lingüística que va aportar l'arribada de la nova immigració, una diversitat ben present també a les aules de català.

El Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) és un ens creat a partir de la voluntat comuna de la Generalitat i nombrosos ajuntaments, consells comarcals i diputacions amb l'objectiu de facilitar el coneixement, l'ús i la divulgació de la llengua catalana en tots els àmbits. Actualment el CPNL comprèn vint-i-dos CNL estesos per tot el territori i cent quaranta-sis punts d'atenció. L'Ajuntament de l'Hospitalet és una de les entitats fundadores del Consorci i en forma part des que es va crear, l'any 1988.

2. DADES SOCIOLINGÜÍSTIQUES

L'Hospitalet de Llobregat és la segona ciutat de Catalunya en nombre d'habitants. Segons dades de l'anuari estadístic de la ciutat, l'any 2005 l'Hospitalet tenia 261.310 habitants, el 21,48% dels quals eren nascuts fora de l'Estat espanyol. Les dades de l'anuari del 2014 comptabilitzaven 260.263 habitants, el 19,22% dels quals nascuts fora de l'Estat.

Aquesta nova població l'any 2006 es va distribuir majoritàriament en tres barris, amb proporcions molt similars: a la Torrassa (33 %), a Pubilla Cases (32 %) i a la Florida (31 %). Gairebé en tots tres casos aquestes xifres tripliquen el nombre de persones estrangeres que hi havia censades l'any 2003. A més, cal tenir en compte que en aquests barris ja hi havien anat a viure els immigrants d'origen espanyol dels anys quaranta i cinquanta; en conseqüència, el català no és la llengua d'ús habitual en aquestes zones.

Si ens fixem en les dades de coneixement de català, segons el cens del 2011 que va dur a terme l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), veurem que a l'Hospitalet els percentatges de coneixement són lleugerament inferiors als de la mitjana de Catalunya:

Dades de coneixement del català

	<i>Catalunya (2011)</i>	<i>L'Hospitalet de Llobregat (2011)</i>
L'entén	95 %	91 %
El sap parlar	73,2 %	55 %
El sap llegir	78,7 %	65 %
El sap escriure	55,7 %	40 %

FONT: Cens lingüístic 2011 de l'Idescat.

3. CREACIÓ DEL SERVEI D'ACOLLIMENT LINGÜÍSTIC

El 2006 es va crear formalment el Servei d'Acolliment Lingüístic a la ciutat de l'Hospitalet, tot i que el 2005 el CNL ja havia comptat amb una aportació extraordinària de l'Ajuntament per augmentar l'oferta de cursos de nivell bàsic. En aquell moment qui tramitava els informes per a l'arrelament social era l'Ajuntament i les llistes d'espera per inscriure's als cursos de català provocaven un col·lapse al servei d'acollida municipal. Va ser aleshores que va néixer una col·laboració estreta entre el CNL i aquest servei, que segueix funcionant avui amb un engranatge encara millor. Paral·lelament es va iniciar un treball intens amb les entitats d'acollida de la ciutat per millorar la formació lingüística dels seus usuaris i sensibilitzar els treballadors d'aquestes entitats sobre l'ús que feien del català.

La consolidació del Servei d'Acolliment Lingüístic es va concretar principalment amb la contractació de sis tècnics de normalització lingüística dedicats exclusivament a impartir cursos inicials i bàsics i amb la contractació de dues persones per a l'administració i l'atenció al públic. Així es va poder ampliar tant l'horari d'atenció com els punts d'inscripció, ja que una persona es va instal·lar a

l'Oficina d'Atenció al Ciutadà de l'Ajuntament, que és el lloc on s'empadrona els estrangers.

Al CNL, des d'un primer moment, es va apostar perquè aquesta acollida no només passés per l'aprenentatge de la llengua, sinó que també inclogués el coneixement de l'entorn. Per això es van començar a organitzar sortides i activitats per conèixer la ciutat, els seus equipaments i les entitats; alhora es van adaptar els materials didàctics dels cursos de català inicial i de català bàsic 1 (aquest segon creat pel CNL de Barcelona), perquè els continguts d'entorn reflectissin la realitat de l'Hospitalet de Llobregat.

Per acabar, es van començar a editar elements de difusió multilingües per acostar el català al màxim nombre de persones possible.

Fullet editat pel Servei d'Acolliment Lingüístic (2006)

FONT: Elaboració pròpia.

L'any 2006 veníem d'un Hospitalet emmarcat per les expressions de, com a mínim, dues cultures intraestats i anàvem cap a una ciutat mosaic de múltiples expressions socials, culturals i lingüístiques.

4. DEL 2005-2006 AL 2015-2016: RETROSPECTIVA

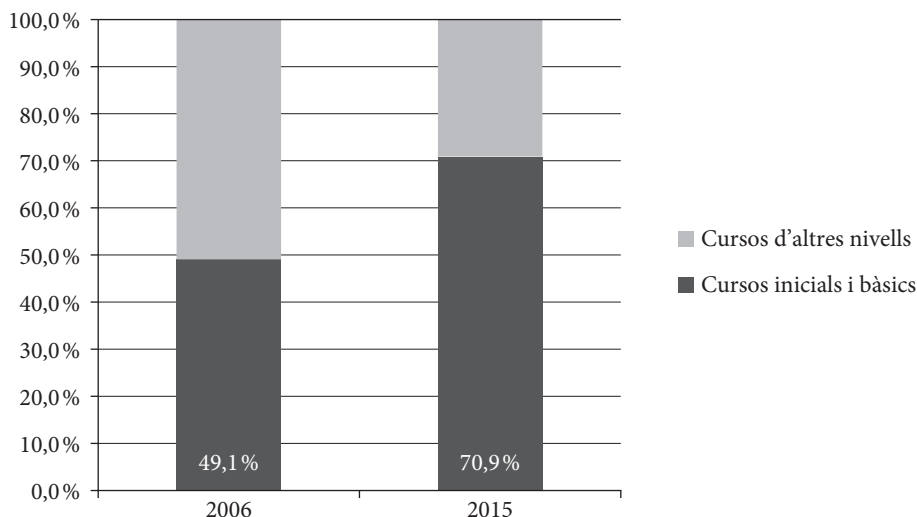
Ara que ja ha passat una dècada des que es va crear, podem dir que actualment el Servei d'Acolliment Lingüístic està ben consolidat. S'ha demostrat que és necessari per a la ciutat i per això s'ha garantit pressupostàriament, ja que el 2015 el Consell de Centre del CNL de l'Hospitalet va acordar incloure la dotació extraordinària destinada a acolliment al pressupost ordinari del CNL. Amb aquesta deci-

sió s'entén que ha perdut l'essència de provisionalitat amb què es va crear el Servei i que hi és per quedar-s'hi força temps més, ja que les característiques demogràfiques i sociolingüístiques de la ciutat ho demanen.

De fet, en aquests deu anys, el percentatge d'inscrits estrangers als cursos inicials i bàsics ha augmentat considerablement. L'any 2005 el CNL tenia un 66 % d'alumnat nascut fora de l'Estat espanyol, mentre que actualment en té un 88,3 %.

Pel que fa a l'evolució del percentatge de cursos segons el nivell, el 2006 el 49,1 % dels cursos que es duïen a terme eren inicials i bàsics, però el 2015 ja van representar el 70,9 %. Els tècnics de normalització al llarg d'aquests anys han passat de ser professors de català a ser professionals de l'acollida lingüística.

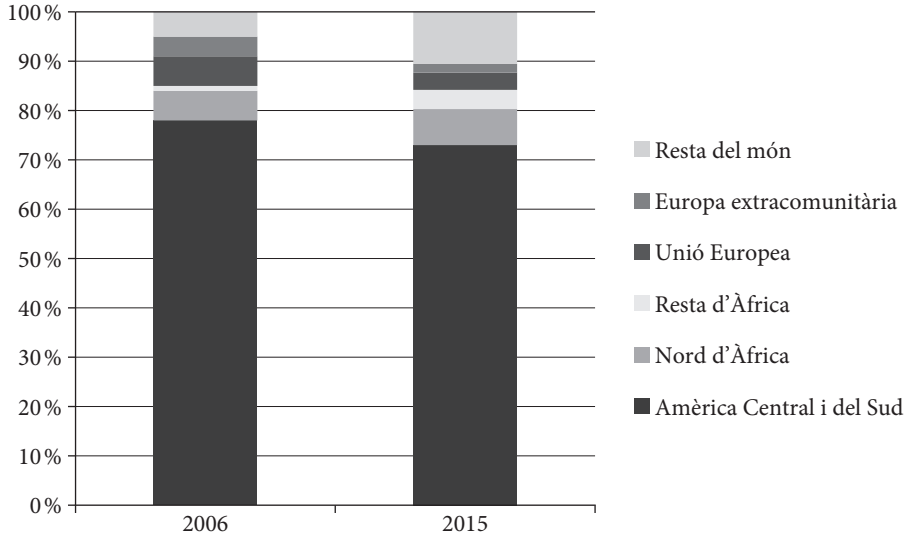
Evolució dels cursos segons el nivell

FONT: Memòria del CNL 2015 de l'Hospitalet de Llobregat.

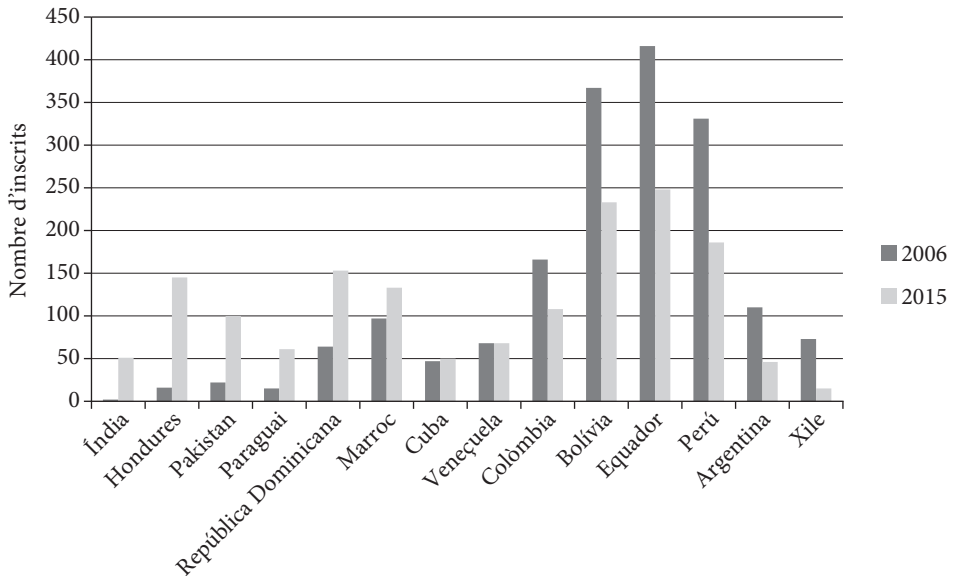
Pel que fa a la procedència dels alumnes estrangers, cal destacar el canvi que s'ha produït en aquests anys. Si bé l'any 2006 el 78 % d'alumnat estranger provenia de països llatinoamericans, l'any 2015 es va produir un creixement d'alumnes procedents d'Àsia, bàsicament de l'Índia i el Pakistan. Aquesta dada és significativa, ja que la suma dels estrangers d'aquests dos països sobrepassa els set mil habitants, xifra només superada per les persones originàries de Bolívia, que en són vuit mil.

Procedència de l'alumnat estranger per agrupació segons l'origen

FONT: Memòria del CNL 2015 de l'Hospitalet de Llobregat.

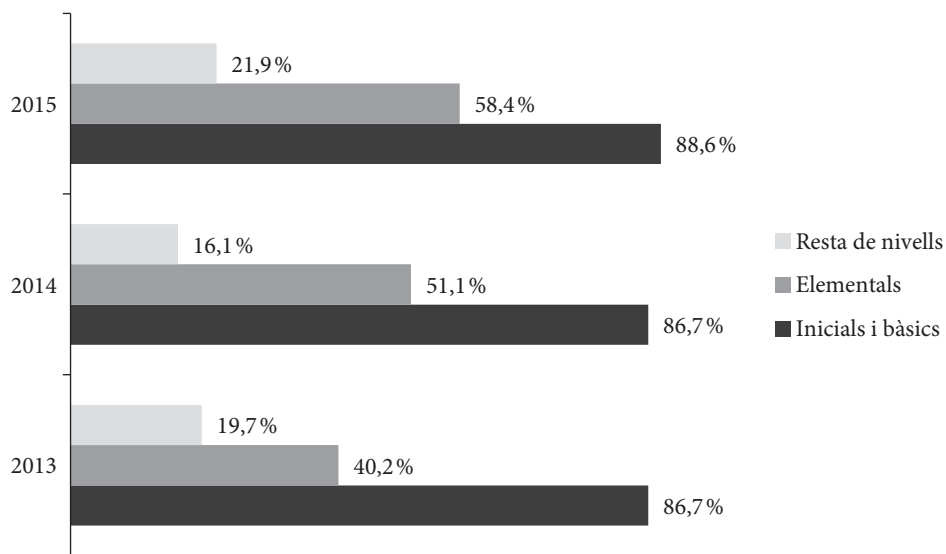
Evolució de la inscripció d'alumnat estranger (2006-2015)

FONT: Memòria del CNL 2015 de l'Hospitalet de Llobregat.

Pel que fa al percentatge d'inscrits estrangers per agrupació de nivell, cal destacar un indicador de progrés que queda reflectit en l'increment d'estrangers als cursos de nivell elemental. Malgrat aquest augment, cal dir que encara hi ha molts alumnes que no tenen com a motivació principal aprendre la llengua, sinó obtenir la certificació requerida per als tràmits d'estrangeria. Cal continuar desenvolupant estratègies de fidelització perquè aquests alumnes segueixin el seu aprenentatge més enllà del requeriment legal i s'ha de treballar perquè percebin el català com una eina imprescindible per a la mobilitat social i la plena integració.

Percentatge d'inscrits estrangers per agrupació de nivell

FONT: Memòria del CNL 2015 de l'Hospitalet de Llobregat.

Actualment el CNL de l'Hospitalet disposa de menys recursos humans dels que tenia fa deu anys i menys flexibilitat pel que fa a la contractació puntual; a més, hem d'atendre de manera prioritària les persones estrangeres, ja que tenen el requeriment que marca la Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i retornades a Catalunya. Això fa que, de vegades, no puguem atendre la dinamització en alguns àmbits importants per a l'èxit de la normalització lingüística a la ciutat.

5. L'HOSPITALET, UNA CIUTAT I MOLTES LLENGÜES: LA GIMCANA DE LES LLENGÜES

El 2005 el mapa lingüístic de l'Hospitalet era més ric i divers que deu anys enrere, ja que hi havia persones de cent dotze nacionalitats diferents. Per això, més enllà del català i del castellà, s'hi parlaven llengües d'arreu del món, la qual cosa configurava una ciutat plurilingüe. Segons dades del GELA (Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades del Departament de Lingüística General de la Universitat de Barcelona), a l'Hospitalet actualment se'n parlen més d'un centenar.

En aquest nou context ens vam adonar que a les aules de català vèiem reflectida aquesta diversitat i vam pensar que calia divulgar-la i proposar el català com a llengua comuna per als parlants de totes aquestes llengües. Per això, el 2005 es va organitzar la primera edició de la Gimcana de les Llengües, un concurs sobre diversitat lingüística ideat per la lingüista Carme Junyent, el qual es va celebrar per primer cop el 2002 a la població de Masquefa.

La Gimcana ha tingut quatre edicions, una cada tres anys des de l'inici (2005, 2008, 2011 i 2014). Des de la primera edició compta amb la implicació de diversos agents de l'Administració i té com a coorganitzadors la Xarxa de Biblioteques de l'Hospitalet i el Centre d'Estudis de la ciutat. Els seus destinataris són els alumnes dels cursos de català i de les escoles d'adults, els participants en el Voluntariat per la Llengua, els usuaris de biblioteques, els membres d'entitats i associacions i la ciutadania en general.

L'objectiu és fer conèixer la diversitat lingüística del món i conscienciar de la riquesa que representa aquesta diversitat. La Gimcana permet treballar i aprofundir les actituds següents: valorar la riquesa de la diversitat lingüística que la immigració aporta, fomentar la cohesió social dins del municipi mitjançant la col·laboració de tota la ciutadania, promoure l'aprenentatge de llengües, combatre els estereotips, dinamitzar la participació ciutadana i afavorir la integració, amb el català com a llengua vehicular.

Pel que fa a la participació, el 2008 es van assolir els mil participants, malgrat que la mitjana de participants en la resta d'edicions ha estat d'uns cinc-cents, sumant-hi les modalitats individual i en grup. Els guanyadors de cada edició obtenien un premi que s'aconseguia gràcies als patrocinadors diversos, des de la col·laboració del petit comerç, restaurants, editorials i supermercats fins a grans centres comercials de la ciutat.

A la Gimcana s'ha pogut participar tant presencialment com en línia. En les primeres edicions va triomfar la participació en paper mitjançant unes urnes que es van dipositar a les biblioteques de la ciutat i al CNL, però a poc a poc va anar guanyant terreny la participació per Internet, de manera que en les tres darreres edicions la participació ha estat exclusivament en línia.

A banda del concurs, la Gimcana ha ofert activitats complementàries molt diverses, com ara xerrades amb personatges rellevants del món de la llengua o la diversitat cultural, exposicions, obres de teatre i espectacles musicals. Vegeu una mostra de les activitats més rellevants:

Activitats de la Gimcana de les Llengües

2005

Xerrada inaugural
«La diversitat
lingüística a
l'Hospitalet»,
a càrrec de
Carme Junyent

Exposició «Les
llengües a
Catalunya»

2008

Xerrada «Caçador de paraules»,
a càrrec de Roger de Gràcia

Mostra de diversitat lingüística:
llengües que coneixen els
participants. Actuació de l'Escola
de Música – Centre de les Arts

2011

Xerrada «La llengua,
un valor segur», a
càrrec de Màrius Serra

Exposició «Les
llengües dels
catalans»

Mostra de diversitat
lingüística: lectura d'un
fragment del poema
«Vistes al mar»,
de Joan Maragall,
en 24 llengües

2014

Xerrada «Llengua i immigració»,
a càrrec de Laila Karrouch

Exposició «Català, llengua
d'Europa»

Col·loqui amb Quim Monzó: «El
català a la Xarxa»

Representació de *PsicoDrama*,
basat en l'assaig de Francesc
Candel

FONT: Elaboració pròpia.

La temàtica de les preguntes que calia respondre setmanalment a la Gimcana ha estat molt diversa i ha tractat des de temes més generals de la lingüística fins a una mirada sobre el món local, passant per qüestions de llengua més lúdiques.

Temàtica de les preguntes a la Gimcana de Llengües

<p>2005 Onomàstica Etimologia Estadística Lingüística històrica Geografia lingüística</p>	<p>2008 Les llengües parlades a l'Hospitalet Topònims de l'Hospitalet Antroponímia</p>
<p>2011 Àfrica, Àsia i Europa Diversitat dialectal del català Topònims de l'Hospitalet Antroponímia de l'Hospitalet Amèrica i Oceania</p>	<p>2014 Llengua de casa (frases fetes, refranys, insults i renecs) Passem-nos-ho bé (jocs lingüístics, cinema i música) Filem prim (lèxic d'especialitat i neologismes) Tot és divers I (etimologia i llengua escrita) Tot és divers II (toponímia i llengües del món)</p>

FONT: Elaboració pròpia.

Actualment una de les grans dificultats que planteja l'organització d'una nova Gimcana és la creació de preguntes que requereixin haver de fer una cerca complexa, ja que Internet facilita que es puguin respondre mitjançant un sol clic. Per això, per a l'edició de 2014 es van haver de buscar preguntes que fossin de cerca múltiple. A continuació hi ha un exemple d'una pregunta de cada edició; en podreu veure l'evolució pel que fa a les dificultats en la cerca:

2005

- 1) Quina llengua africana parla Humphrey Bogart a la pel·lícula La reina d'Àfrica?
- Zulu
  - Igbo
  - Lingala
  - Suahili**

2008

- 2) La paraula Llobregat, nom del riu que passa pel nostre terme municipal, prové:
- Del grec, LLOBREGATON, probablement per l'altitud del naixement.
  - Del llatí, RUBRICATUS, probablement pel color roig i terrós de les seves aigües.**
  - De l'àrab, AL LLOBREGAT, probablement pel gran cabal del riu.
  - Del fenici, LLOBREGATI, probablement per la seva llargada.

2011

- 3) Quina ruta seguiràs pels territoris de parla catalana si vols sentir les paraules següents en el mateix ordre d'aquesta llista: nuga, tiribriqui, doi i muricec?
- Argelers, l'Alguer, Maó i Lloret de Mar.
  - Perpinyà, València, Palma de Mallorca i Senterada.
  - Arles, Esterri d'Àneu, Eivissa i Viladrau.
  - Ribesaltes, l'Alguer, Palma de Mallorca i Balaguer.**

2014

- 4) El nom d'un país de l'Amèrica del Sud significa 'petita Venècia'. Però saps què vol dir el nom del riu més important que creua aquest país?
- Vol dir 'riu amb molts peixos'.
  - Vol dir 'lloc on es rema molt fort'.**
  - Vol dir 'lloc de piranyes'.
  - Vol dir 'riu llarg'.

6. REPTES DE FUTUR

El principal repte de futur del CNL de l'Hospitalet és seguir estenent la normalització lingüística a la ciutat en tots els àmbits, però cal que les administracions siguin conscients que, per fer-ho amb un cert impacte, calen més recursos. Actualment el CNL de l'Hospitalet s'ha convertit principalment en un servei d'acollida lingüística, ja que dedica més del 70 % dels seus recursos a atendre la demanda de cursos inicials i bàsics per a persones que han d'obtenir un certificat per a tràmits d'estrangeria. Aquesta tasca és necessària, però no és normalitzado-

ra, i té molt poc impacte en l'extensió de l'ús del català al territori. Cal treballar perquè les persones que tenen un requeriment legal no només facin els cursos de català amb aquest objectiu, sinó que continuïn l'aprenentatge i, sobretot, puguin fer servir la llengua al carrer.

La llengua catalana és un element definidor de la identitat catalana i n'és l'exponent més visible. Sense el català és molt difícil l'apropiació d'espais socials ascendents, fins i tot a llocs com l'Hospitalet, on l'ús de la llengua catalana al carrer és escàs. Per tant, les administracions i el teixit social han de col·laborar per facilitar-hi l'accés a tothom.

És necessari tenir recursos per recuperar espais d'ús del català als espais, amb pares i mares de centres educatius, amb el petit comerç, etc., perquè d'això en depèn la cohesió social present i, encara més important, la futura.

Cal vetllar perquè en els ensenyaments obligatoris i postobligatoris el català sigui present en tots els àmbits, malgrat que no sigui fàcil en contextos com el d'alguns instituts que reuneixen més del 90 % d'alumnat nouvingut i disposen de pocs recursos per a l'acollida lingüística. En moments de crisi socioeconòmica, com l'actual, en què l'accés al món laboral és tan difícil, no podem permetre'ns que els joves no dominin una de les llengües oficials del lloc on viuen. Si no es tenen en compte aquestes qüestions, es preveu que una part dels veïns de les nostres ciutats no gaudirà mai de tots els drets derivats de la condició de ciutadà.

És per aquest motiu que la tasca del CNL de l'Hospitalet és imprescindible sobretot en un territori en què encara un 45 % de la població declara que no sap parlar català. Així doncs, des del CNL seguirem treballant per facilitar el coneixement, l'ús i la divulgació de la llengua catalana en tots els àmbits.

GEMMA VÁZQUEZ SIMÓ
Directora del Centre de Normalització Lingüística de l'Hospitalet